

Nr 156

Kungl. Maj:ts proposition om höjda bostadstillägg för barnfamiljer, m. m.; given Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

CAMILLA ODHNOFF

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om kraftigt höjda bostadstillägg för barnfamiljer, särskilt familjer med många barn och familjer med höga boendekostnader.

I fråga om de statliga bostadstilläggen föreslås att den nuvarande uppbyggnaden med grundbelopp och bostadsanknutna tilläggsbelopp ersätts av ett enhetligt inkomstprövat stöd med 75 kr. i månaden för varje barn, oberoende av bostadsstandard. Det innebär en förenkling av systemet och ger samtidigt ett förstärkt stöd främst till familjer med låga inkomster och många barn.

Vidare föreslås en kraftig förstärkning av de statsbidragsberättigande kommunala bostadstilläggen. Den andel av hyran över 400 kr. i månaden som kompenseras genom tilläggen föreslås höjd från 40 % till 80 %. Det betyder en fördubbling av stödet för de familjer som nu har kommunala bostadstillägg enligt statsbidragsnormerna. Dessutom föreslås en uppräknings av de övre hyresgränserna för statsbidragsberättigande kommunala bostadstillägg. De nya övre hyresgränserna föreslås bli 650 kr./mån. för familjer med ett eller två barn, 800 kr./mån. för familjer med tre eller fyra barn och 925 kr./mån. för familjer med fem eller flera barn. För familjer med hyror som går upp till de nya gränserna innebär förslaget mer än en fördubbling av det kommunala tillägg som nu utgår enligt statsbidragsreglerna.

Förbättringarna föreslås träda i kraft den 1 april 1972. Kostnadsökningen beräknas till ca 300 milj. kr. för helt år. Denna kostnadsökning bör i sin helhet falla på staten. Kommunerna kompenseras för sina kostnader dels genom en höjning av statsbidraget för de kommunala bostadstilläggen från 50 till 60 %, dels genom en höjning av statsbidragen till kommunernas kostnader för driften av daghem och fritidshem. Statsbidraget för daghem höjs från 2 800 kr. till 4 000 kr. per plats och för fritidshem från 1 500 kr. till 2 000 kr. per plats.

Utredningsarbetet beträffande ett bostadssocialt stöd till låginkomsttagare utan barn bedrivs med sikte på att det skall finnas möjligheter att införa ett sådant stöd under år 1973. Preliminärt beräknas ett sådant stöd kosta i runt tal 100 milj. kr.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Statsrådet Odhnoff anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *höjda bostadstillägg för barnfamiljer, m. m.* och anför.

Gällande bestämmelser m. m.

Bostadstillägg till barnfamiljer infördes den 1 januari 1969 efter beslut av 1968 års riksdag. Gällande bestämmelser finns i kungörelsen (1968: 425) om statliga bostadstillägg till barnfamiljer (ändrad senast 1971: 120) och kungörelsen (1968: 426) om statsbidrag till kommunala bostadstillägg till barnfamiljer (ändrad 1969: 583). Tillämpningsföreskrifter meddelas av bostadsstyrelsen.

Bostadstillägg utgår till familj med barn under 16 år som helt eller delvis försörjs inom familjen. Som förutsättning för rätt till tillägg gäller att familjen är bosatt i Sverige.

Det *statliga bostadstillägget* består dels av ett grundbelopp som utgår oberoende av bostadsvillkor, dels av bostadsanknutna tilläggsbelopp. Grundbeloppet utgår med 60 kr. i månaden för familjer med ett barn. Beloppet ökar med 20 kr. i månaden för varje tillkommande barn. Familjer med ett barn får endast grundbeloppet. Till familjer med två eller flera barn kan ytterligare stöd utgå beroende på bostadens storlek och utrustning.

För högsta belopp tillämpas en trångboddhetsnorm som innebär att bostaden skall vara minst så stor att antalet boende per rum, köket oräknat, är högst två personer. Större bostad än fyra rum och kök krävs dock inte. Utgångspunkten för uppbyggnaden av de statliga bostadstilläggen är att beloppet ökas med 60 kr. i månaden för varje rum utöver det första upp till det rumsantal som följer av trångboddhetsnormen. Vid tillämpning av utrymmesnormen medräknas inte rum som är uthyrt. Som uthyrning räknas all upplåtelse av rum till andra än släktingar.

Uppbyggnaden av det statliga bostadstillägget (före inkomstprövning) visas i följande sammanställning som avser tvåförälderfamiljer där barnen är under 16 år.

Bostadsvillkor	Antal barn under 16 år				
	1	2	3	4	5
	Månadsbelopp i kr.				
Ej särskilda villkor	60	80	100	120	140
2 rum och kök	60	140	160	180	200
3 rum och kök	60	140	220	240	260
4 rum och kök el. större	60	140	220	240	320

När det gäller utrustningsvillkoren krävs för att en familj med två barn skall få det högre bostadstillägget att familjen har egen bostad, som är försedd med vatten- och avloppsledningar samt har tillgång till badrum eller duschrum i det hus där bostaden är inrymd. För familj med tre eller flera barn krävs för högre bostadstillägg än grundbeloppet att familjen har egen bostad som är försedd med vatten- och avloppsledningar. För högsta bostadstillägg krävs därutöver att familjen har tillgång till badrum eller duschrum i det hus där bostaden är inrymd.

En sammanfattning av det nuvarande statliga bostadstilläggets årsbelopp (före inkomstprövning) visas i följande tabell.

Antal boende och antal rum (köket oräknat)	Antal barn under 16 år				
	1	2	3	4	5
a) Antal boende per rum är <i>mer än två personer</i> och familjen disponerar					
ett rum	720	960	1 200	1 440	1 680
två rum	720	960	1 920	2 160	2 400
tre rum	720	960	1 920	2 160	3 120
b) Antal boende per rum är <i>högst två personer</i> eller familjen disponerar minst fyra rum	720	1 680	2 640	2 880	3 840

Inkomstprövningen för bostadstillägg sker på grundval av familjeförsörjarens beskattningsbara inkomst till statlig inkomstskatt enligt den taxering, varom uppgift är tillgänglig vid beslutstillfället. Avgörande för bidragsrätten under år 1972 är således normalt inkomsten under år 1970 som fastställs vid 1971 års taxering. Om inkomsten senare minskat väsentligt kan hänsyn tas till den aktuella inkomsten. Enligt bostadsstyrelsens anvisningar avses därvid en minskning med minst en tredjedel. I fråga om makar läggs deras sammanlagda beskattningsbara inkomst

till grund för beräkningen av bostadstilläggets storlek, om de ej lever åtskilda.

Enligt de regler som gäller för bidragsgivningen under år 1972 utgår oreducerat bostadstillägg om familjeförsörjarens beskattningsbara inkomst ej överstiger 10 000 kr. Överstiger inkomsten detta belopp reduceras bostadstillägget på sätt som framgår av följande tablå.

Statligt beskattningsbar inkomst	Motsvarande årsinkomst		Bidraget reduceras med följande andel av den beskattningsbara inkomsten i resp. inkomstkikt
	för gift vars make saknar inkomst, ca	för ensamstående med barn, ca	
10 100—16 000 kr.	20 000—26 000 kr	23 000—29 000 kr	12 %
16 100—20 000 »	26 000—30 000 »	29 000—33 000 »	18 %
20 100—24 000 »	30 000—35 000 »	33 000—38 000 »	24 %
24 100— »	35 000— »	38 000— »	30 %

För familjer där båda makarna har förvärvsarbete kan den angivna beskattningsbara inkomsten motsvaras av en faktisk årsinkomst upp till samma belopp som här angetts för ensamstående med barn. Detta gäller enligt de skatteregler som var i kraft t. o. m. inkomståret 1970. På grund av eftersläpningen vid inkomstprövningen av bostadstilläggen får de nya skatteregler som gäller fr. o. m. den 1 januari 1971 betydelse för bostadstilläggen först år 1973. Vid inkomstprövningen tas även hänsyn till eventuell förmögenhet.

Bostadstillägg beviljas för högst ett kalenderår i sänder och utgår fr. o. m. kvartalet närmast efter det kvartal då rätt till sådant tillägg uppkommit. Beträffande ändring i bostadstilläggets belopp gäller en garantiregel som innebär att bostadstillägg aldrig får minskas av den anledningen att antalet barn under sexton år i familjen har ökat, vilket annars skulle kunna ske på grund av bostadsvillkoren. Den som uppstår bostadstillägg har upplysningsplikt angående inträffad omständighet som har betydelse för rätt till bostadstillägg.

Ansökan om bostadstillägg görs hos det kommunala organ som handhar bidragen (förmedlingsorganet) enligt formulär som fastställs av bostadsstyrelsen. När förmedlingsorganet erhållit ansökan skall det pröva ärendet och därvid låta besiktiga bostaden om det är nödvändigt.

Utbetalning av bostadstillägget görs månadsvis av förmedlingsorganet. Rätt att uppbära bostadstillägg tillkommer familjeförsörjaren. I fråga om makar tillkommer rätten makarna gemensamt. Utbetalningen av bostadstillägget sker till den som sålunda har rätt att uppbära bostadstillägget. Beträffande makar går utbetalningen till den av makarna som anges av dem. Om båda makarna så önskar utbetalas tillägget till hyresvärden eller — i fråga om egna hem — till kreditgivaren under förutsättning att hyresvärden resp. kreditgivaren samtycker till detta. Undantags-

vis — om det föreligger särskilda skäl — kan länsbostadsnämnden eller, efter nämndens bemyndigande, förmedlingsorganet besluta att bostadstillägget i stället skall utbetalas till barnavårdsman eller annan lämplig person att användas till familjens bästa.

Beträffande statsbidrag till kommunala bostadstillägg till barnfamiljer gäller följande.

Statsbidrag utgår till kommun som utger bostadstillägg till barnfamiljer med höga bostadskostnader. För att statsbidrag skall lämnas gäller — i likhet med reglerna för det statliga bostadstillägget — att bostadstillägg utgår till familjer med barn under 16 år som helt eller delvis försörjs inom familjen. Därutöver gäller emellertid att hänsyn skall tas även till barn över 16 år, som åtnjuter förlängt barnbidrag enligt förordningen (1964: 400) om förlängt barnbidrag eller studiebidrag enligt studiehjälpsreglementet (1964: 402), under förutsättning att familjen uppbar kommunalt bostadstillägg då barnet fyllde 16 år. Bostadstillägg kan utgå t. o. m. det kalenderår under vilket barnet fyller 19 år, oavsett om tillfälligt uppehåll skett i studierna. Denna regel är avsedd att hindra en alltför kännbar minskning av förmånerna när barnet fyller 16 år.

Förutsättning för statsbidragsberättigande kommunalt bostadstillägg är att familjen har egen bostad (hyrd, ägd eller med bostadsrätt), att bostaden är försedd med vatten- och avloppsledningar och att familjen har tillgång till badrum eller duschrumbad i det hus där bostaden är inrymd. Vidare får antalet boende per rum, köket oräknat, vara högst två personer om bostaden är mindre än fyra rum och kök. Sålunda uppställs här samma standardkrav som gäller för högsta statliga tillägg. I vissa fall kan — under en skälig övergångstid — kommunalt bostadstillägg enligt reglerna om statsbidrag utgå även om nyssnämnda krav på bostadens storlek inte är uppfyllda.

Statsbidrag utgår för kommunala bostadstillägg avseende barnfamiljs bostadskostnad, som med minst 25 kr. överstiger 400 kr. i månaden. Vid beräkningen av statsbidraget beaktas inte sådan del av bostadskostnaden som överstiger vissa hyresgränser. Den andel som berättigar till statsbidrag utgör 40 % av hyran som ligger inom dessa intervall eller avrundat 10 kr. i månaden för varje 25-tal kr. av hyresbelopp mellan dessa gränser. Statsbidraget utgår med hälften av kostnaderna för bostadstillägget.

Gränserna för de kommunala bostadstillägg som ger rätt till statsbidrag med 50 % av kommunens kostnad framgår av följande tabell.

Beträffande inkomstprövningen gäller samma regler som för de statliga bostadstilläggen. Vid reducering av bostadstilläggen med hänsyn till inkomsten skall de statliga och kommunala bostadstilläggen läggas samman och det statliga bostadstillägget reduceras i första hand.

Antal barn	Bostadskostnad per mån.	Kommunalt tillägg per mån.
1	400—525 kr.	10— 50 kr.
2	400—525 »	10— 50 »
3	400—625 »	10— 90 »
4	400—625 »	10— 90 »
5 eller flera	400—725 »	10—130 »

Vid beräkningen av bostadskostnadens storlek skall kommunen följa de anvisningar som bostadsstyrelsen meddelar.

Beträffande bl. a. förmedlingsorgan, beräkning av bostadstilläggets storlek, rätt att uppbära bostadstillägg, beräkning av antalet rum och antalet boende per rum, begynnelse- och utgivande av bostadstillägg, giltighetstid för beviljandet av bostadstillägg, inträffad omständighet som föranleder ändring av bidragsbeloppets storlek, ansökningsförfarande, ärendets prövning, utbetalning av bostadstillägg och betalningsmottagare gäller samma regler som för statliga bostadstillägg. Om del av lägenheten är uthyrd skall bostadskostnaden minskas med hänsyn härtill.

Statsbidrag till kommunala bostadstillägg utgår för kalenderår i efterskott. Förskott kan dock utbetalas månadsvis till kommunen.

Samtliga kommuner hade den 1 januari 1971 infört kommunala bostadstillägg, av vilka flertalet följde statsbidragsnormerna. Några kommuner hade i vissa avseenden gått utöver statsbidragsnormerna. Avvikelserna gäller sänkt nedre hyresgräns för vissa familjetyper (Storstockholm, Göteborg, Norrköping), höjd övre hyresgräns (Storstockholm, Norrköping) och höjd procentsats (Storstockholm, Göteborg, Norrköping, Lund). Malmö och Lund har särskilda påbyggnader där bidraget anges i relationstal mellan årsinkomsten och hyran.

Mellan december 1969 och december 1970 ökade antalet familjer med bostadstillägg från ca 422 000 till ca 452 000 som framgår av följande tabell.

	December 1969	December 1970
Antal familjer	421 900	451 700
Därav med		
endast statligt tillägg	281 200	253 400
statligt och kommunalt tillägg	122 500	174 300
endast kommunalt tillägg	18 200	24 000

Andelen familjer med kommunalt tillägg var 33 % år 1969 och 44 % år 1970. Omkring 30 % av familjerna med kommunalt bostadstillägg hade sådant tillägg enligt förmånligare regler än som gäller för statsbidrag.

För de familjer som i december 1970 hade bostadstillägg var fördelningen efter barnantal följande.

Antal barn	Antal familjer	%
1	147 300	32
2	194 000	43
3	80 900	18
4	21 700	5
5 eller flera	7 800	2
	451 700	100

Antalet barn för vilka bostadstillägg utgick var ca 900 000, dvs. omkring hälften av alla barn under 16 år.

I fråga om familjer med två eller flera barn är som nämnts bostadstilläggets belopp beroende av bostadens storlek och utrustning.

Fördelningen på resp. tilläggstyp för familjer med två eller flera barn framgår av följande tablå, som också avser förhållandena i december 1970.

	Samtliga	Därav med grundbelopp	mellan-tillägg	högsta tillägg
Antal flerbarnsfamiljer med statligt bostadstillägg	292 100	12 200	11 000	268 900
Därav med				
2 barn	185 100	11 000	—	174 100
3 »	78 100	800	7 300	70 000
4 »	21 100	200	2 000	18 900
5 eller flera barn	7 800	200	1 700	5 900

Endast ca 23 000 familjer med två eller flera barn hade alltså lägre belopp än högsta tillägg. 92 % av flerbarnsfamiljerna med statligt bostadstillägg hade en bostadsstandard som medgav högsta tillägg. Motsvarande siffra för maj 1969 var ca 27 000 familjer, dvs. 10 % av flerbarnsfamiljerna med statligt bostadstillägg.

Enligt nuvarande regler kan kostnaden för år 1972 beräknas till ca 490 mkr. för de statliga tilläggen och ca 165 mkr. för de statsbidragsberättigande kommunala tilläggen,

Familjepolitiska kommitténs promemoria

Familjepolitiska kommittén¹ har ett omfattande utredningsuppdrag beträffande det ekonomiska stödet till barnfamiljerna. Kommitténs huvuduppgift är att undersöka effektiviteten av olika stödformer och pröva deras inbördes sammansättning och avvägning. I direktiven anges att de allmänna barnbidragen även i fortsättningen bör bilda stommen i kon-

¹ Generaldirektören Lars-Åke Åström, ordförande, riksdagsledamoten Nils Carlshamre, rättschefen Ingrid Hilding samt riksdagsledamöterna Gördis Hörnlund, Einar Larsson, Grethe Lundblad och Ingemar Mundebo.

sumtionsstödet. Barnbidragen bör kompletteras med särskilda stödformer. Kommittén skall pröva frågan om ett vårdbidrag och är i övrigt oförhindrad att även undersöka och lägga fram förslag om andra nya inslag i familjestödet. Genom att variera stödformernas sammansättning och nivå bör kommittén enligt direktiven utarbeta ett antal utbyggnadsalternativ.

Vid sidan av de ursprungliga direktiven har kommittén fått ett antal särskilda arbetsuppgifter till följd av riksdagsskrivelser o. d. Kommittén skall således bl. a. se över bestämmelserna om bostadstillägg till barnfamiljer och pröva möjligheterna att utvidga bostadstilläggsystemet till låginkomsttagare utan barn, se över reglerna om bosättningslån, ompröva vissa medborgarskapsregler, pröva frågan om ekonomiskt stöd i samband med adoption, se över vissa bestämmelser om bidragsförskott och pröva frågan om sjukpenning vid vård av sjuka barn.

Enligt vad jag erfarit arbetar kommittén nu med sitt slutbetänkande som väntas bli klart under första halvåret 1972. Den proposition som nu läggs fram synes inte behöva medföra några större förändringar i tidsplanen för kommitténs arbete.

För att snabbt kunna lägga fram förslag till riksdagen om ett förstärkt kontantstöd till barnfamiljer i låga inkomstlagen, särskilt familjer med höga hyror, anmodade Kungl. Maj:t den 15 oktober 1971 kommittén att omgående redovisa sina dittillsvarande överväganden rörande utformningen av bostadstilläggen till barnfamiljerna. Med anledning härav har kommittén till mig överlämnat en arbetspromemoria jämte visst bakgrundsmaterial. I missivskrivelsen framhåller kommittén att promemorian avsetts att ligga till grund för ett avsnitt i ett kapitel i kommitténs kommande slutbetänkande. Vissa andra frågor rörande bostadstilläggen, däribland inkomstprövningssystemet är föremål för undersökningar i kommittén. Vidare påpekar kommittén att dess diskussioner om utbyggnadsmöjligheter för olika familjepolitiska stödformer — vilka inte minst berör bostadstilläggen — ännu inte är avslutade.

I fråga om innehållet i kommitténs promemoria vill jag framhålla följande.

Beträffande de *statliga bostadstilläggen* understryks att grundbeloppet i det nuvarande systemet medför att alla barnfamiljer med låga inkomster får bidrag. Systemet är också utformat så att stödet ökar när ett barn tillkommer även om familjen då blir trångbodd. Skillnaden mellan familjer som uppfyller resp. inte uppfyller bostadskraven kan emellertid vara stor. En fembarnsfamilj med enbart grundbidrag får 140 kr. per månad, medan en fembarnsfamilj med högsta tillägg får 320 kr. per månad dvs. 180 kr. mer per månad. Denna skillnad i stöd är oberoende av hyran och av familjens ekonomiska situation i övrigt.

Av bostadsstyrelsens undersökning i maj 1969 framgår att andelen bidragstagare som inte uppfyller villkoren för högsta tillägg är liten,

ca 10 % för hela den aktuella gruppen (familjer med två barn eller flera). Av ettbarnsfamiljerna, som i statligt bostadstillägg endast kan erhålla grundbelopp, hade ca 75 % en bostadsstandard som uppfyllde villkoren för kommunalt bostadstillägg. Att det inte återstår särskilt mycket för att uppnå det bostadspolitiska mål som ställts upp för det statliga bostadstillägget illustreras också med en kostnadskalkyl. Det statliga tillägget beräknas totalt kosta över 450 milj. kr. De tillkommande kostnaderna för att ge alla familjer statligt bostadstillägg som om de uppfyllde kraven för högsta tillägg skulle inskränka sig till ca 25 milj. kr.

Av undersökningen i maj 1969 framgår också att de som inte uppfyller bostadsvillkoren har lägre inkomster än de som uppfyller kraven. Bland de bidragstagare (även ettbarnsfamiljer) som hade en beskattningsbar inkomst på mindre än 6 000 kr. var andelen som hade högsta tillägg 77 %, medan andelen med högsta tillägg var 89 % för dem som hade en beskattningsbar inkomst över 6 000 kr.

De grupper som nås med ökat stöd, om man ger bostadstillägg till alla oberoende av bostadsvillkoren, är således familjer med flera barn och låga inkomster, dvs. de grupper som det enligt kommitténs allmänna bedömningar är mest angeläget att ge ökat stöd. Mot denna bakgrund finner kommittén det inte längre motiverat att upprätthålla kraven på bostadens utrustning och utrymme som villkor för att delar av stödet skall utgå.

I kommitténs promemoria pekas också på nackdelen att det nuvarande systemet ger varierande belopp för det första och de följande barnen i familjen. Det är en följd av att grundbeloppet i dag endast ökar med 20 kr. per barn och månad och att det stöd, som mångbarnsfamiljerna är i behov av med hänsyn till sin allmänt låga ekonomiska standard, är knutet till vissa bostadsvillkor. Med hänsyn till familjernas behov borde tillägget åtminstone utgå med lika belopp per barn räknat.

Kommittén anser därför att det statliga bostadstillägget bör ändras till ett inkomstprövat tillägg med lika belopp per barn utan bostadsanknytning. Tillägget kan enligt kommittén lämpligen kallas barntillägg.

När det gäller tilläggets nivå anser kommittén att 75 kr. per barn och månad är ett minimum. Genom ett bidrag på denna nivå skulle åtskilliga flerbarnsfamiljer få betydande förstärkningar, samtidigt som beloppet medger någon förbättring även för familjer som nu har högsta tillägg. För mångbarnsfamiljerna blir ökningarna förhållandevis stora.

Kostnaderna för ett tillägg på 75 kr. per månad för varje barn beräknar kommittén till drygt 100 milj. kr.

Beräffande de *kommunala bostadstilläggen* framhålls i kommitténs arbetspromemoria bl. a. följande.

De nuvarande bostadstilläggen infördes den 1 januari 1969, efter be-

slut under år 1968. Det betyder att tilläggen bara funnits en relativt kort tid och att erfarenheterna av dess verkningar ännu är begränsade. Enligt kommitténs mening finns det därför inte skäl att nu gå utanför de ramar som ställdes upp i statsmakternas beslut 1968. Kommittén erinrar om att en utredning om bostadspolitiken — boendeutredningen — nyligen tillsatts, vilken bl. a. har att pröva stödet till bostadskonsumtionen. Eventuella långsiktiga förändringar av det bostadspolitiska innehållet bör anstå till dess boendeutredningen framlägger sina förslag på detta område.

Kommittén framhåller att bostadskostnaden kan vara en utomordentligt tung post i en familjs budget. Den bostadspolitiska stimulans effekten med bostadstilläggen ligger numera väsentligen i den kommunala hyresanknutna delen, som fått allt större betydelse både i vad gäller kostnader och antalet bidragstagare. Detta får ses mot bakgrunden av att allt fler barnfamiljer flyttar in i nyproducerade, relativt dyra lägenheter.

Kommittén erinrar om det resonemang som låg bakom de övre hyresgränserna för det kommunala bostadstillägget (enligt statsbidragsnormerna) när dessa fastställdes år 1968 och redovisar vissa uppgifter om hyresutvecklingen de senaste åren.

Mot bakgrund av uppgifterna om hyreskostnadsutvecklingen och med hänsyn till bostadskostnadens betydelse för familjens möjligheter att i övrigt upprätthålla en rimlig konsumtionsnivå finner kommittén det motiverat att det hyresanknutna stödet ökas.

De regler som kan förändras inom det nuvarande systemet är främst

- 1) den nedre hyresgränsen
- 2) den övre hyresgränsen
- 3) procentsatsen efter vilken stödet utgår.

Kommittén redovisar effekterna av förstärkningar av det kommunala bostadstillägget enligt tre olika alternativ, vilka alla kostar ca 100 milj. kr.

En sänkning av den nedre hyresgränsen innebär att fler bidragstagare får ett förhållandevis mindre belopp. Målet att ge ett koncentrerat högkostnadsskydd uppfylls i mindre grad. Mot den bakgrunden ser kommittén det som mindre angeläget att sänka den nedre hyresgränsen. Genom att bostadskostnaderna stigit, medan gränsen legat stilla, har ändå allt fler barnfamiljer kommit att få del av det kommunala stödet.

Kommittén anser att de förändringar som bör göras nu är en höjning av procentsatsen, förslagsvis från 40 till 60 %, och en höjning av de övre hyresgränserna enligt följande:

från 525 till 625 kr. per månad för ett- och tvåbarnsfamiljer

från 625 till 725 kr. per månad för tre- och fyrbarnsfamiljer

från 725 till 925 kr. per månad för familjer med fem eller flera barn.

Det kommunala tilläggets maximibelopp blir då för familjer med ett eller två barn	135 kr. per månad (+ 85 kr.)
tre eller fyra barn	195 kr. per månad (+ 105 kr.)
fem eller flera barn	315 kr. per månad (+ 185 kr.)

Kostnaden för en sådan förbättring av det kommunala bostadstillägget beräknar kommittén till 100 milj. kr. per år. Vid bibehållande av nuvarande finansieringsregler skulle 50 milj. kr. härav falla på kommunerna. Kommittén har den bestämda uppfattningen att kommunerna på lämpligt sätt bör kompenseras av staten för kostnadsökningen. Det torde kunna ske t. ex. genom avlastning av kommunala kostnader för barn tillsyn eller bidragsförskott.

Det förhållandet att ett antal kommuner som nämnts har infört kommunala bostadstillägg som går utöver statsbidragsnormerna gör att de diskuterade förbättringarna av det kommunala stödet till en del endast kommer att innebära att redan i dag utgående bidrag kommer att bli statsbidragsberättigande. Att dessa kommuner får stöd till sina extra påbyggnader av stödet betyder att de avlastas vissa kostnader. Kommittén konstaterar för sin del att denna avlastning ger kommunerna utrymme att vidta förbättringar för barnfamiljerna antingen via förbättrade bostadstillägg eller på annat sätt.

I fråga om de krav på bostadens storlek och utrustning som f. n. gäller för kommunala tillägg påpekar kommittén att det torde vara relativt ovanligt att lägenheter, som inte uppfyller dessa krav, har hyror som berättigar till bidrag. Den i snabb takt pågående saneringen medför att de lägenheter som inte uppfyller kraven försvinner mer och mer. Det går heller inte att säga att lägenheter som inte uppfyller kraven ovillkorligen är dåliga lägenheter. Slopande av standardkraven innebär dessutom en betydande administrativ lättnad. Kommittén finner det därför motiverat att slopa standardkraven som villkor för att kommunalt bostadstillägg skall utgå. Kostnaderna för en sådan åtgärd beräknas bli obetydliga.

En frikoppling från standardkraven aktualiserar frågan om eventuellt missbruk i form av höga bulvanhyror. Kommittén bedömer risken för att hyresvärd och hyresgäst i samråd skulle sätta för höga hyror för att få ut bostadstillägg som förhållandevis liten — den finns för övrigt redan i dag i de fall lägenheten uppfyller standardkraven. Vissa skäl finns emellertid för att ge de kommunala myndigheterna möjlighet att ingripa i de fall där hyran bedöms som oskäligt hög.

Föredraganden

Allmänna synpunkter

De nuvarande bostadstilläggen till barnfamiljer infördes den 1 januari 1969. Bakom reformen låg ett betänkande från familjepolitiska kom-

mittén (SOU 1967: 52), där kommittén förordade ett förstärkt ekonomiskt stöd till familjer i lägre inkomstlägen, särskilt familjer med flera barn. Till denna bedömning av inriktningen av ett ökat kontantstöd till barnfamiljerna anslöt sig remissinstanserna genomgående. För egen del betonade jag i propositionen om de nya bostadstilläggen (prop. 1968: 42) att man genom selektiva åtgärder kan sätta in en långt större förstärkning av det ekonomiska familjestödet till de barnfamiljer som har de största ekonomiska svårigheterna på grund av barnens försörjning än vad man skulle kunna göra genom generella åtgärder.

De nya bostadstilläggen har tillämpats i snart tre år. De har otvivelaktigt haft stor betydelse för en förbättring av bostadsförhållandena och den allmänna konsumtionsstandarden för barnfamiljer med låga inkomster. Beloppen har varit oförändrade medan inkomstgränsen för oreducerat bidrag successivt höjts med hänsyn till inkomstutvecklingen.

Jag anser det nu motiverat att genomföra en betydande höjning av bostadstilläggen till barnfamiljer, särskilt familjer med många barn och familjer med höga boendekostnader. Förbättringarna bör träda i tillämpning så snart det är praktiskt möjligt. Detta fordrar att beslut härom fattas av riksdagen redan under innevarande höstsession.

Kungl. Maj:t anmodade nyligen familjepolitiska kommittén att omgående redovisa sina dittillsvarande överväganden om utformningen av bostadstilläggen till barnfamiljerna. Kommittén har med anledning härav redovisat en arbetspromemoria med synpunkter på hur en förstärkning av bostadstilläggen kan utformas. För innehållet i kommitténs promemoria har jag redogjort i det föregående.

Det direkta kontantstödet som samhället idag genom barnbidrag och bostadstillägg ger barnfamiljerna täcker inte hela den kostnad barnen medför. Ju lägre inkomst och ju flera barn familjen har desto mer begränsade är föräldrarnas möjligheter att genom inskränkningar i de egna utgifterna bereda utrymme för barnkostnaderna. I låga inkomstlägen är barnens levnadsstandard i hög grad beroende av det bidrag till barnkostnaderna som samhället ger familjen.

Av taxeringsstatistiken kan man utläsa en tendens till minskade inkomstskillnader inom gruppen barnfamiljer under senare år. Fortfarande är emellertid skillnaderna stora. Som en illustration kan nämnas att en fjärdedel av alla barnfamiljer i år beräknas ha årsinkomster under ca 30 000 kr., medan den fjärdedel av barnfamiljerna som har de högsta inkomsterna har årsinkomster över ca 54 000 kr. För den första gruppen är medianinkomsten ca 22 000 kr. och för den senare ca 67 000 kr. Den fjärdedel av barnfamiljerna som har de högsta inkomsterna har alltså i genomsnitt ungefär tre gånger så höga inkomster som den fjärdedel som har de lägsta inkomsterna. Även om skatt och bidrag leder till att skillnaderna i den disponibla inkomsten är mindre, har dock de existerande inkomstskillnaderna på många sätt betydelse för familjernas levnadsvill-

kor och barnens uppväxtmiljö. Bostaden och den omgivande miljön är av väsentlig betydelse för välbefinnandet hos både barn och vuxna. Olika undersökningar har visat att familjer med låga inkomster, särskilt mångbarnsfamiljer, genomsnittligt har sämre bostadsförhållanden än andra barnfamiljer. De är också i större utsträckning än andra hänvisade till bostadsområdet även för sin fritidsaktivitet.

Att de ekonomiska svårigheterna ibland blir övermäktiga för barnfamiljer med låga inkomster framgår av socialhjälpstatistiken. Antalet barnfamiljer som uppstår socialhjälp har ökat från ca 64 000 år 1969 till ca 75 000 år 1970. Enförälderfamiljer och mångbarnsfamiljer är starkt överrepresenterade bland socialhjälpstagarna.

Som framhålls i familjepolitiska kommitténs promemoria är bostadskostnaden i regel en tung post i en barnfamiljs ekonomi. Hushållsbudgetundersökningen visar att bostadskostnaderna i genomsnitt utgör ungefär en sjättedel av en barnfamiljs totala konsumtion. Bostadskostnadens andel av konsumtionen är högre då familjen har låg inkomst. Ju lägre inkomsten är och ju högre bostadskostnaden är, desto mindre blir det över till föräldrarnas och barnens övriga angelägna utgifter. Bostadskostnaden är också en post i hushållsbudgeten som familjen på grund av begränsade valmöjligheter ofta har svårt att påverka. De relativt höga hyrorna i nybyggda bostadshus kan också i många fall vara ett hinder för familjer som vill flytta till en rymligare och modernare bostad.

Det är ett väsentligt intresse, inte minst för barnfamiljerna, att kommunerna — som har det primära ansvaret för bostadsproduktionen — medverkar till att hålla bostadskostnaderna nere. En ökning av stödet till barnfamiljer med höga hyreskostnader bör ses som ett komplement till de åtgärder kommunerna i övrigt kan vidta.

Bostadsvillkoren i det statliga bostadstillägget har idag i praktiken mycket begränsad betydelse. Möjligheten att få ett större statligt bostadstillägg genom flyttning till en större eller modernare lägenhet gäller endast ca 23 000 familjer, dvs. mindre än 10 % av dem som uppstår bostadstillägg. Stimulansen för barnfamiljerna att skaffa sig bättre bostäder har alltmer kommit att ligga i de kommunala hyresanknutna tilläggen. Det stora flertalet av de familjer som idag är trångbodda eller bor omodernt skulle sannolikt välja en bättre bostad om en sådan fanns att tillgå och om inte utgifterna för den nya bostaden blev alltför betungande för familjens ekonomi. Ett ökat stöd till barnfamiljer med höga boendekostnader ser jag som ett verksamt medel att motverka kvarvarande trångboddhet bland barnfamiljer i lägre inkomstlägen. Ett förstärkt hyresanknutet stöd ger också barnfamiljer i lägre inkomstlägen bättre möjligheter att flytta in i väl utrustade bostadsområden som erbjuder en god miljö.

Mot bakgrunden av det anförda anser jag att en kraftig förstärkning

av bostadstilläggen bör genomföras. Detta bör ske dels genom en för-
enkling och ökning av det statliga bostadstillägget, dels genom en kraf-
tig förstärkning av de statsbidragsberättigande kommunala bostadstill-
läggen. Jag ansluter mig således till huvudlinjerna i familjepolitiska kom-
mitténs arbetspromemoria. Vid beredningen av dessa frågor har jag
samrått med chefen för inrikesdepartementet. Likaså har samråd skett
med den särskilda interdepartementala arbetsgruppen för låginkomstfrå-
gor. Den närmare utformningen av förslagen anges i det följande.

Det är angeläget att rätten till bostadstillägg bedöms efter en så ak-
tuell inkomst som möjligt och att det inkomstbegrepp som används vid
bidragsprövningen ger ett så långt möjligt rättvisande uttryck för famil-
jens behov av stöd. Den nuvarande eftersläpningen i inkomstprövningen
ger i vissa fall otillfredsställande resultat. Det är emellertid också nöd-
vändigt att se till att systemet inte blir alltför invecklat och tungrott.
Som jag nämnt pågår undersökningar rörande inkomstprövningssyste-
met inom familjepolitiska kommittén. Översynen av inkomstprövnings-
reglerna torde också komma att beröra den skala som f. n. gäller för in-
komstreduceringen av bostadstilläggen. Bedömningen av dessa frågor bör
göras när kommittén slutfört och redovisat sina undersökningar.

Bostadsstyrelsen har i sin anslagsframställning för budgetåret 1972/73
berört frågan om utbetalningen av bostadstilläggen. Styrelsen vill få möj-
lighet att ändra tillämpningsföreskrifterna så att utebliven hyresbetalning
under längre tid skall kunna utgöra tillräckligt skäl för länsbostadsnäm-
nden eller, efter dess bemyndigande, förmedlingsorganet att besluta att
annan betalningsmottagare än familjen utses. Även frågan om utbetalning
av bostadstilläggen till hyresvärden har aktualiserats i framställningar till
regeringen.

Jag finner det angeläget att familjepolitiska kommittén i samband
med sin översyn av bestämmelserna om bostadstilläggen ägnar uppmärk-
samhet åt hela frågan om systemet för utbetalning av bostadstilläggen.
Bostadsstyrelsens framställning jämte en inkommen skrivelse i frågan har
överlämnats till kommittén. När kommittén redovisat sitt uppdrag beträf-
fande utbetalningsfrågan i dess helhet avser jag att efter remissbehand-
ling återkomma härtill samtidigt med den nyss berörda frågan om in-
komstprövningsreglerna.

Även många låginkomsttagare utan barn har höga hyreskostnader i
förhållande till inkomsten. I familjepolitiska kommitténs uppdrag in-
går att pröva möjligheterna att utvidga bostadstilläggssystemet till låg-
inkomsttagare utan barn. Jag räknar med att utredningsarbetet i denna
del skall vara avslutat i sådan tid att det skall finnas möjligheter att in-
föra ett sådant stöd under år 1973. Kostnaderna härför torde prelimi-
närt kunna uppskattas till i runt tal 100 milj. kr.

Jag vill i detta sammanhang beröra den situation som i bidragshän-
seende uppkommer när något av barnen i en familj fyller 16 år. Det

allmänna barnbidraget för detta barn upphör då från det följande kvartalsskiftet och samtidigt upphör bostadstilläggets statliga del, vad avser detta barn. Om barnet studerar, börjar i stället att utgå ett allmänt studiebidrag med 100 kr. i månaden, dvs. samma belopp som barnbidraget räknat per månad. Vidare har barnet möjlighet att få del av de inkomst- och behovsprövade tilläggen inom studiehjälpen. De av mig förordade nya grunderna för bostadstillägg aktualiserar vissa justeringar i fråga om de inkomst- och behovsprövade tilläggen fr. o.m. nästa bugetår för att möjliggöra ökad samordning mellan de statliga bostadstilläggen och studiehjälpen. Överväganden härom pågår inom utbildningsdepartementet. Förslag avses komma att redovisas vid nästa års vårriksdag.

Bostadstilläggens utformning

Jag vill först behandla frågan om en förenkling och förbättring av de statliga bostadstilläggen.

Vid det senaste undersökningstillfället (december 1970) var det endast ca 23 000 bidragsberättigade familjer med två eller flera barn som inte redan uppfyllde bostadsvillkoren för högsta statliga tillägg. Över 90 % av flerbarnsfamiljerna har redan en bostad som uppfyller bostadsvillkoren. För dessa familjer har bostadsvillkoren ingen betydelse — i vart fall så länge de inte blir trångbodda genom att de får ett barn till. Det statliga bostadstillägget fungerar för dem — och för alla ettbarnsfamiljer — redan idag närmast som ett inkomstprövat stöd utan bostadsvillkor. De förstärkningar jag här förordar i fråga om de kommunala bostadstilläggen kommer vidare att kraftigt öka de ekonomiska möjligheterna för barnfamiljerna i lägre inkomstlagen att skaffa sig moderna och tillräckligt rymliga lägenheter.

Att de nuvarande statliga bostadstilläggen byggts upp kring trångboddhetsnormen medför att beloppen blir olika för det första och de följande barnen. Framför allt blir det tillkommande beloppet för det fjärde barnet betydligt lägre än för andra, tredje och femte barnet.

Jag ansluter mig till bedömningen i familjepolitiska kommitténs arbetspromemoria att det inte längre finns tillräckliga skäl för att upprätthålla kraven på bostadens utrustning och utrymme som villkor för delar av det statliga tillägget. Jag ansluter mig också till bedömningen att det statliga tillägget (före inkomstprövning) bör utgå med lika belopp per barn.

Jag förordar att det statliga bostadstillägget utgår med 75 kr. per månad för varje barn. Därmed kommer samtliga familjer att få förbättringar, men framför allt kommer åtskilliga flerbarnsfamiljer att få betydligt höjda belopp.

Följande sammanställning visar verkningarna före reducering med hänsyn till inkomsten av ett enhetligt bostadstillägg med 75 kr. per månad för varje barn jämfört med nuvarande tillägg.

Antal barn	Bidragstyp	Nuvarande tillägg kr. per månad	Förslag kr. per månad	Skillnad
1	grundbelopp	60	75	+ 15
2	grundbelopp	80	150	+ 70
	högsta tillägg	140	150	+ 10
3	grundbelopp	100	225	+125
	mellantillägg	160	225	+ 65
	högsta tillägg	220	225	+ 5
4	grundbelopp	120	300	+180
	mellantillägg	180	300	+120
	högsta tillägg	240	300	+ 60
5	grundbelopp	140	375	+235
	mellantillägg I	200	375	+175
	mellantillägg II	260	375	+115
	högsta tillägg	320	375	+ 55

Av kommitténs arbetspromemoria framgår att den mindre grupp familjer som nu — helt eller delvis — inte uppfyller de krav på utrustning och utrymme som krävs för högsta tillägg genomsnittligt har en sämre ekonomisk ställning p. g. a. lägre inkomst och större barnantal än de familjer som har högsta tillägg. Det av mig förordade systemet kommer i fråga om dessa familjer att i regel betyda en ökning med ca 70 kr. i månaden för familjer med två eller tre barn och med 115–175 kr. i månaden för familjer med fyra eller fem barn. Särskilt för familjer med fyra eller flera barn kan alltså ökningarna bli relativt stora. För de familjer som tidigare hade högsta tillägg blir bidragsökningen mindre. De här redovisade ändringarna av det statliga bostadstillägget bör också ses i sammanhang med de förbättringar jag i det följande kommer att förorda i fråga om de hyresanknutna kommunala tilläggen.

Följande sammanställning visar bidragsbeloppen enligt inkomstprövningsreglerna för år 1972 i olika inkomstlägen vid ett enhetligt stöd med 75 kr. per barn och månad.

Beskattningsbar inkomst	Motsvarande faktisk årsinkomst för familj med hemmamake ¹ ca	Antal barn				
		1	2	3	4	5
10 000	20 000	75	150	225	300	375
15 000	25 000	25	100	175	250	325
20 000	30 000	—	30	105	180	255
25 000	36 000	—	—	—	80	155
30 000	42 000	—	—	—	—	30
Faktisk årsinkomst då bidraget upphör ca		27 000	32 000	36 000	39 000	43 000

¹ För familjer där båda makarna förvärvsarbetar och för enförälderfamiljer kan motsvarande inkomst ligga upp till 3 000 kr. högre.

Kostnaderna för de ändringar av de statliga bostadstilläggen som här förordats beräknar jag till ca 110 milj. kr. för helt år.

Jag övergår nu till att behandla frågan om de *statsbidragsberättigande kommunala bostadstilläggen*.

Tyngdpunkten i förstärkningen av bostadsstödet bör enligt min mening läggas på denna del av bostadstilläggen vilken inom vissa gränser är direkt anknuten till familjens faktiska bostadskostnad. Som anges i familjepolitiska kommitténs arbetspromemoria finns det tre faktorer som kan ändras i de nuvarande statsbidragsreglerna för att man skall nå detta syfte, nämligen den procentandel av hyran som stödet utgår med, den nedre hyresgränsen samt den övre hyresgränsen.

Jag ansluter mig till kommitténs bedömning att förstärkningen bör få formen av dels en höjning av procentandelen, dels en uppräknig av de övre hyresgränserna.

Jag förordar att den procentandel av hyran över 400 kr. i månaden som stödet utgår med höjs från 40 % till 80 %. Det betyder en fördubbling av det kommunala bostadstilläggets belopp för alla de familjer som idag har sådant tillägg enligt statsbidragsnormerna. Statsbidragsberättigande kommunalt bostadstillägg kommer således att utgå med 80 kr. för varje 100-tal kronor varmed hyran överstiger 400 kr. i månaden upp till de övre hyresgränserna.

De övre hyresgränserna bör enligt min mening räknas upp väsentligt för att i högre grad ta hänsyn till inflyttningshyrorna i nyproducerade lägenheter i storstäderna. Jag förordar att de övre hyresgränserna höjs till följande belopp.

Familjestorlek	Övre hyresgräns kr. per mån. nu	förslag
1—2 barn	525	650
3—4 »	625	800
5 eller flera barn	725	925

Följande sammanställning visar det statsbidragsberättigande kommunala bostadstilläggets maximibelopp, dvs. de belopp som före reduktion med hänsyn till inkomst kommer att utgå till familjer med en hyra som uppgår till eller överstiger de nya övre hyresgränserna.

I en del kommuner, bl. a. inom stockholmsområdet, utgår de kommunala bostadstilläggen för närvarande efter gynnsammare regler än de gällande statsbidragsnormerna. Självfallet bör de nya statsbidragsnormerna inte vara något hinder för kommunerna att även i fortsättningen själva lämna tillägg utöver vad som följer av statsbidragsvillkoren, om detta anses motiverat med hänsyn till de lokala förhållandena.

Familjestorlek	Utgående kommunalt bostadstillägg vid de övre hyresgränserna, max. kr. per mån.		
	Nuvarande regler	Förslag	Skillnad
1—2 barn	50	200	+150
3—4 »	90	320	+230
5 eller flera barn	130	420	+290

Kostnadsökningen för den föreslagna förbättringen av det statsbidragsberättigande kommunala bostadstillägget kan — under förutsättning att alla kommuner tillämpar de nya normerna — beräknas till ca 190 milj. kr. för helår. Härav faller med nuvarande statsbidragsregler hälften eller ca 95 milj. kr. på kommunerna. I likhet med familjepolitiska kommittén anser jag att kommunerna bör kompenseras så att kostnadsökningen helt faller på staten. Kommittén har därvid pekat på möjligheten att göra detta t. ex. genom en avlastning av kommunala kostnader för barntillsyn. För egen del anser jag att compensationen till kommunerna bör ges formen av dels en höjning av statsbidraget till kommunala bostadstillägg från 50 till 60 %, dels en höjning av statsbidragen till kommunernas kostnader för driften av daghem och fritidshem. Det statliga driftbidraget för daghem bör höjas från 2 800 kr. till 4 000 kr. per plats och för fritidshem från 1 500 kr. till 2 000 kr. per plats.

Jag ansluter mig till bedömningen i familjepolitiska kommitténs memororia att ett slopande av bostadsvillkoren i det statliga bostadstillägget också bör medföra att man avskaffar de krav på utrustning och utrymme som nu gäller för kommunalt tillägg. Till de skäl kommittén anfört härför kan fogas följande.

Under senare år har bostadsproducenterna visat ökat intresse för bostäder med flexibla planlösningar dvs. lägenheter med möjlighet att ändra rumsantalet på en given yta. Det finns anledning att räkna med att det i framtiden kommer att bli ett ökat utbud av lägenheter med anpassbara planlösningar. Denna utveckling har betydelse för möjligheterna att tillämpa trångboddhetsnormen vid bidragsprövningen. Vissa hushåll kan tänkas föredra planlösningar som leder till formell trångboddhet medan andra kan vara reellt trångbodda trots att formell trångboddhet inte finns.

Som kommittén anfört aktualiserar ett slopande av standardkraven även för de kommunala tilläggen frågan om eventuellt missbruk t. ex. i form av höga bulvanhyror. De förordade övre hyresgränserna är avsedda att inrymma de hyresnivåer som blir aktuella för nyproducerade lägenheter i storstadsområdena. Bostadskostnaderna kan emellertid variera betydligt beroende på byggnadsår och ort. Höjningen av de övre hyresgränserna är inte avsedd att leda till en utrymmesstandard, som

väsentligt överstiger de normer som gäller för bostadsbyggnadsplanering- en enligt beslut av 1966 års riksdag. Med hänsyn till den kraftiga höj- ningen av såväl bidragsandelen som hyresgränserna bör förmedlingsor- ganet ha möjlighet att i bidragshänseende räkna med en lägre hyra än den uppgivna i de fall där den uppgivna hyran bedöms som oskäligt hög med hänsyn till barnantal och hyresläget på orten för jämförlig bostad el- ler för bostad som överensstämmer med nämnda utrymmesnormer. Efter- som detta familjestöd endast tar sikte på barn under 16 år samt studeran- de upp till 20 år bör förmedlingsorganets nuvarande möjligheter att räk- na med en reducerad bidragsberättigande hyra i de fall då del av lä- genhet disponeras av annan även kunna tillämpas beträffande släktingar. Det ankommer på bostadsstyrelsen att meddela närmare anvisningar i dessa frågor.

Sammanfattningsvis förordar jag alltså att bostadstilläggen förstärks på följande sätt. Det statliga bostadstillägget görs om till ett enhetligt stöd med 75 kr. per månad för varje barn. Statsbidragsberättigande kom- munala bostadstillägg utgår med 80 % av den del av hyran som över- stiger 400 kr. i månaden upp till en hyra på 650 kr. i månaden för fam- iljer med ett eller två barn, 800 kr. i månaden för familjer med tre eller fyra barn och 925 kr. i månaden för familjer med fem eller flera barn. Kommunerna bör kompenseras för sina kostnader dels genom höj- ning av statsbidraget till de kommunala bostadstilläggen, dels genom höjning av statsbidragen till driften av daghem och fritidshem.

Av följande sammanställning framgår för vissa inkomstlägen de sam- manlagda bostadstilläggens nya belopp efter antal barn och hyra om de

Antal barn	Faktisk årsinkomst ca	≤ 400	Hyra kr./mån.			
			600	700	800	900
1	20 000	75 (+15)	235 (+125)	275 (+165)	275 (+165)	275 (+165)
	30 000	— —	115 (+115)	155 (+155)	155 (+155)	155 (+155)
2	20 000	150 (+10)	310 (+120)	350 (+160)	350 (+160)	350 (+160)
	30 000	30 (+10)	190 (+120)	230 (+160)	230 (+160)	230 (+160)
	40 000	— —	10 (+ 10)	50 (+ 50)	50 (+ 50)	50 (+ 50)
3	20 000	225 (+ 5)	385 (+ 85)	465 (+155)	545 (+235)	545 (+235)
	30 000	105 (+ 5)	265 (+ 85)	345 (+155)	425 (+235)	425 (+235)
	40 000	— —	85 (+ 85)	165 (+155)	245 (+235)	245 (+235)
4	20 000	300 (+60)	460 (+140)	540 (+210)	620 (+290)	620 (+290)
	30 000	180 (+60)	340 (+140)	420 (+210)	500 (+290)	500 (+290)
	40 000	— —	160 (+140)	240 (+210)	320 (+290)	320 (+290)
5	20 000	375 (+55)	535 (+135)	615 (+175)	695 (+245)	775 (+325)
	30 000	255 (+55)	415 (+135)	495 (+175)	575 (+245)	655 (+325)
	40 000	75 (+55)	235 (+135)	315 (+175)	395 (+245)	475 (+325)

av mig förordade förändringarna genomförs. Inom parentes anges ökningen av det sammanlagda stödet i förhållande till nuvarande regler för familjer som uppfyller de bostadsvillkor som nu gäller.

Sammanfattningsvis kan ifråga om familjer med relativt höga hyror — 700 kr. i månaden eller mera — konstateras följande. Ettbarnsfamiljer med inkomster under 30 000 kr. per år får genom de förstärkningar jag förordat drygt 150 kr. i månaden i ökat stöd. Detsamma gäller tvåbarnsfamiljer med inkomster under ca 35 000 kr. per år. För trebarnsfamiljer med inkomster under 40 000 kr. per år blir bidragsökningarna ca 150–200 kr. i månaden. För familjer med fyra eller fem barn och höga bostadskostnader kan förbättringarna uppgå till ca 250–300 kr. i månaden.

Kostnader och ikraftträdande

Som jag tidigare nämnt beräknas kostnadsökningarna för de förordade förstärkningarna av bostadsstödet uppgå till ca 110 milj. kr. för de statliga tilläggen och ca 190 milj. kr. för de kommunala tilläggen eller sammanlagt ca 300 milj. kr. räknat för helt år. Genom uppräknigen av statsbidragsandelen för de kommunala bostadstilläggen och genom höjningen av statsbidragen till daghem och fritidshem kommer hela kostnadsökningen att falla på staten.

De förordade förbättringarna av bostadstilläggen bör träda i kraft den 1 april 1972. Höjningarna av de kommunala bostadstilläggen är beroende av särskilda kommunala beslut. De höjningar av statsbidragen som förordas för att kompensera kommunernas kostnadsökningar bör emellertid gälla redan från den 1 januari 1972.

Anslagsbehovet för bostadstilläggen under innevarande budgetår beräknas öka med 65 milj. kr. De höjda statsbidragen till daghem och fritidshem, som för helt år kan beräknas kosta 65 milj. kr., kommer i enlighet med bidragsbestämmelserna att utbetalas första gången under andra halvåret 1972 och påverkar därför anslagsbehovet först under budgetåret 1972/73.

Hemställen

Med hänvisning till vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) godkänna de av mig förordade ändringarna i grunderna för statligt bostadstillägg för barnfamiljer,
- 2) godkänna de av mig förordade ändringarna i grunderna för statsbidrag till kommunala bostadstillägg för barnfamiljer,
- 3) godkänna de av mig förordade ändringarna i grunderna för statsbidrag till daghem och fritidshem,
- 4) till *Bostadstillägg för barnfamiljer m. m.* på tilläggsstat I till

riksstaten för budgetåret 1971/72 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 65 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Innehållsförteckning

	Sid.
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Gällande bestämmelser m. m.	3
Familjepolitiska kommitténs promemoria	8
Föredraganden	12
Allmänna synpunkter	12
Bostadstilläggens utformning	16
Kostnader och ikraftträdande	21
Hemställan	21

